Posamezne številke: Navadne Din —·50, ob nedeljah Din 1·—.

„TABOR" izhaja vsak dan, razven nedelje in praznikov, ob 18. uri z datumom naslednjega dne ter stane mesečno po pošti D 10·—, za inozemstvo D 18 —, dostavljen na dom D 11·—, na izkaznice D 10·—. Inserati po dogovoru.

Naroča se pri upravi „TABORA", MARIBOR, Jurčičeva ulica štev. 4.

POSTNINA PAVŠALIRANA

TABOR

Posamezne številke: Navadne Din —·50, ob nedeljah Din 1·—.

UREDNIŠTVO se nahaja v Mariboru, Jurčičeva ul. št. 4, I. nadstropje. Telefon interurb. št. 276. UPRAVA se nahaja v Jurčičevi ulici št. 4, pritličje, desno. Telefon št. 24. SHS poštnočekovni račun štev. 11.787.

Na naročila brez denarja se ne ozira. — Rokopisi se ne vračajo.

Leto: III. Maribor, četrtek 20. aprila 1922. Številka: 90.

Še nekaj iz koroškega pekla.

Dopis iz Korotana.

Pri nas in na Koroškem. Delovanje Slovencev na Koroškem, ki pod vodstvom slov. pol. društva v Celovcu izdaje svoj list »Koroški Slovenec,« je zadelo pri nemških strankah na velik odpor, četudi je to delovanje v skladu z državnimi zakoni in senžermenske mirovne pogodbe. Izraz sovraštva je posebno očiten v listih, kakor so: »Fr. Stimmen«, »Kärntner Tagblatt«, Klagenfurter Zeitung«. Vse pa prekaša v nesramnosti Heimatsdienstovo glasilo: »Koroška domovina.« Skoraj ne izide številka brez kakega napada na Slovence - voditelje, tako duhovnike, učitelje, poslance.

Kakor pred vojno, tako tudi sedaj očitajo Slovencem »hecanje«. Ako zahtevajo Slovenci slovenske šole, slovenske učitelje, slovenske duhovnike, ako imajo v popolnoma slovenskem kraju kako nedolžno gledališko predstavo (četudi je igro spisal kak nemški pisatelj), ako zahtevajo zase iste pravice kot jih imajo sodeželani nemškega jezika oziroma mišljenja, ako opravičeno protestirajo proti nekulturnemu, živinskemu postopanju Heimatsdienst (požiganju hiš, pretepanju mirnih uglednih Slovencev, razbijanju shodov in gledaliških predstav itd.) tedaj je vse to »hecarija« in iredenta. Oba izraza pa sta zadosten povod za nastop Heimatsdienstove bande, bodisi v obliki kolov, bikovk in pesti, bodisi z besedami v listih, javnih uradih, pa tudi v deželnem zboru. Tako je vse kar ukrenejo Slovenci za svojo izobrazbo, obrambo in za svoj obstanek **iredenta.** Zato se nam ni treba čuditi, **če je že celo uprizoritev nemške igre »Krivoprisežnik« (Meineidbauer od Anzengruberja) iredenta** in je radi tega bilo nešteto ljudi do krvi pretepenih, med njimi tudi dež. posl. Poljanec. To vse se lahko zgodi, kajti dosedaj še niti eden teh Heimatsdienstlerjevih pretepačev ni bil kaznovan. In kako tudi, **saj so vendar sodniki sami voditelji teh pretepaških band,** kakor je to bilo razvidno dne 12. marca t. l. v Grebinjskem Kloštru. Tam je dež. **sodni nadsvetnik Pötsch iz Velikovca** in še **drugi sodnik istotam vodil pretepače Heimatsdienst**a. Njegovi zvesti pomočniki pa so bili župani iz Grebinja, Vovber in Velikovca, torej sami organi, ki so poklicani delati za sporazum med prebivalstvom.

Ni čuda tedaj, da iščejo koroški Slovenci v takih turških razmerah stike z narodnimi manjšinami v Avstriji, s Čehi in Hrvati. Češki poslanec J. Klimeš kratko in jedrnato popiše razmere na Koroškem sledeče:

1. Koroška je avstrijski pekel.
2. Heimatsdienst je društvo za zatiranje Slovencev.
3. Kar so fašisti na Italijanskem, to so Heimatsdienstlerji na Koroškem. Zaščite ni najti nikjer.
4. Oblasti nimajo avtoritete.
5. Nobeden narodno zaveden Slovenec ni varen življenja, varno tudi ni njegovo imetje.
6. Za Slovence zakon o tajnosti pisem ni veljaven.
7. Vsakdo ve, da so požigi delo Heimatsdienstlerjev.

Koroškim nemškim listom taka dokumentacija v praškem listu seveda ni po godu. To vse imenuje kratkomalo »Lügenreihe«. To bode seveda tudi trdili, kadar pridejo vse te zadeve pred »Zvezo narodov.«

Najpodlejše je pa, da koroški listi brez izjeme kriče v svet, kako zatirani so Nemci v Jugoslaviji. Neštetokrat navedejo kot primer, da imajo koroški Slovenci dva zastopnika v deželnem zboru, dočim Nemci v Jugoslaviji v skupščino niti voliti niso smeli. Tudi šolstvo kritikujejo. Najboljši odgovor za vse to bi bil, ako bi v Jugoslaviji:

1. Pustili toliko nemških šol, kot jih imajo koroški Slovenci slovenskih 0.
2. Da bi namestili med Švabe učitelje in duhovnike, ki ne znajo nemško.
3. Da ustanovimo v Sloveniji društva ala Heimatsdienst z bandami za pretepanje Nemcev in nemčurjev. Bandam naj bi načelovali sodniki, ki bi potem obsodili pretepene in ne napadalce, kakor to dela sodnik dr. Ravnik v Pliberku (Uranšek) in drugi znameniti sodniki v Celovcu (Košir-Grubelnik). Ta naš Heimatdienst naj bi tudi kontroliral vse došlece iz Koroške in jih eventualno dal pretepsti. V njegov delokrog bi tudi spadalo požiganje hiš onim, ki se s sedanjim drž. ustrojem ne morejo sprijazniti, kakor se enako godi koroškim Slovencem.
4. Sodniki bi morali biti pod strogo kontrolo, da kaznujejo vsakega nemškutarja in Nemca že samo zato, **ker je nemškega mišljenja,** kakor se to storili sodniki v Celovcu, **ki so obsodili g. Grubelnika in kaplana Koširja samo zato, ker sta slučajno Slovenca.**

To besnenje Heimatdienst**a** in njegovih band pa je jasen dokaz, da najde gibanje Slovencev vendarle odmev in da nazadnje vendarle dosežejo svoje manjšinske pravice. Da bi pa koroške Slovence oropali tudi te pridobitve, so si zmislili **lopovsko nakano, da Slovenci okrog »Koroškega Slovenca« oziroma politično društvo v Celovcu s poslancem Krajgerjem in Poljancem nimajo pravice govoriti v imenu koroških Slovencev in da se faktična slovenska manjšina na Koroškem »die deutschfreundlichen Slovenen«.** S to svojo trditvijo bodo spretno manipulirali pri »Zvezi narodov«.

Da Nemci in nemškutarji v Jugoslaviji niso zatirani, o tem je vse nemška javnost dobro prepričana. Znano je vsem hujskačem na Koroškem od Angererja do Šumija in generala Klančnika, da je vsekako bolje, pogrešati enkrat volilno pravico, kakor pa jih dobiti s kolom po glavi ali pa videti švigati plamen iz svoje strehe. Kako se Nemcem v Jugoslaviji dobro godi, so »Freie Stimmen« z dne 1. aprila t. l. izborno dokumentirale v sledečem članku o razmerah v Jugoslaviji:

»Iz poloma in predrugačenih političnih razmer beležijo Nemci svoječasnega madžarskega ozemlja razveseljive vojave. Neovrgljiva resnica je, da so se posebno Nemci, ki živijo na južno-madžarskem rodovitnem ozemlju in ki so vsled mirovne pogodbe prišli pod srbsko državo, v narodnem oziru razveseljivo napredovali. Ko pa je sedaj postala politična organizacija Nemcev enotna, zavzema narodno delo jako razveseljiv napredek. Ta samozavesten nastop Nemcev v Banatu učinkuje tudi na nemštvo v slovenskih delih srbske države. Svoječasne avstrijske, po Nemcih zasedene pokrajine so bile po odcepljenju materinske dežele torišče najgrozovitejših preganjanj Nemcev (wüstester Deutschenhetze) po Slovencih. Pametneje zadržanje Srbov napram Nemcem tudi ni ostalo brez upliva na Slovence. Dosedanji pritisk slovenskih uradov se je zmanjšal, teror ceste(?) je pojenjal (nismo na Koroškem!) in tudi pisava narodno šovinističnih listov je zmernejša. (Res, slovenski dnevniki v novejšem času žalibog poročil iz Koroške ne objavljajo.)

Eden teh časopisov je celo razpravljal vprašanje zaščite manjšin. Sicer pa opazujejo Slovenci razvoj v nemškem taboru od strani. Združitev Nemcev brez razlike mišljenja jih je narav-

Genovska konferenca — v krizi.

Odločen odpor Anglije in Francije zoper separatno nemško-rusko pogodbo. — Ostra nota zaveznikov nemški delegaciji. — Zavezniki smatrajo, da se je Nemčija sama izključila s konference. — Opravičbe nemških in ruskih delegatov.

DKU Genova, 18. aprila. Tekom dopoldanskega posvetovanja v Villa Reggio, na katerem je bilo sklenjeno, da se odpošlje nota Nemcem in Rusom, je imel Lloyd George energičen govor in izjavil, da nosijo odgovornost za položaj Rusi in Nemci, da pa je največ krivde na Nemčiji, ki je podpisala pogodbo z zavezniki, dočim je Rusija ni podpisala. Lloyd George je govoril o možnosti, da bi se s pritiskom na Nemčijo izsililo razveljavljenje rusko-nemške pogodbe. Schanzer je dejal, da bi bilo treba zasigurati nadaljnje delovanje konference, opozoril pa je, da če eden kontrahent zapusti konferenco, jo zapusti tudi drugi. — Lloyd George je odgovoril, da bi bila trenutno najslabša politika, če bi zavezniki pokazali svojo slabost nasproti Rusiji in Nemčiji.

DKU Genova, 18. aprila. Posvetovanja predsednikov delegacij velike in male antante so se pričela ob 11. uri dopoldne, ter so končala šele ob 18. uri zvečer. Uspeh tega posvetovanja je bil sprejem nižje navedene resolucije. Prvotno je predlagal Lloyd George ostrejše besedilo, kakor pa se je pozneje sprejelo. Tudi Barthou je bil za bolj oster ton poslane note. Italijanski delegatje so predlagali milejšo resolucijo, boječ se, da bi bila sicer za Nemčijo nesprejemljiva in bi le-ta zapustila konferenco.

DKU Genova, 18. aprila. Noto, ki je odposlana nemškemu državnemu kancelarju in predsedniku nemške delegacije v Genovi, dr. Wirthu so podpisali Lloyd George, Barthou, Facta, Išii, Theunis, Beneš, Skirmund, Facta, čič in v zastopstvu Bratiana Diamandi. Nota izraža začudenje, da je Nemčija v prvi fazi delovanja konference brez vednosti drugih na konferenci zastopanih držav sklenila tajno pogodbo s sovjetsko Rusijo. Pred jedva enim tednom je nemški državni kancelar dr. Wirth v otvoritveni seji konference izjavil, da hoče nemška delegacija odkritosrčno sodelovati z drugimi državami pri reševanju tega vprašanja. — Sklep take pogodbe med zasedanjem konference krši določbe, na katere se je obvezala Nemčija, ko se je pridružila konferenci. S tem, da so zavezniki povabili Nemčijo na konferenco v Genovo ter ji ponudili zastopstvo v vseh komisijah po načelu enakopravnosti, so že dokazali, da hočejo zbrisati vse spomine na minulo vojno ter omogočiti Nemčiji lojalno sodelovanje pri skupnem evropskem problemu. Na vse to pa je Nemčija odgovorila s činom, ki ubija medsebojno zaupanje, brez čegar je skupno mednarodno delovanje nemogoče, ono zaupanje, ki bi ga naj bila baš genovska konferenca obnovila in zopet vzpostavila. Nemški zastopniki so za hrbtom svojih tovarišev sklenili tajno pogodbo z Rusijo, in sicer o ravno istih vprašanjih, o katerih so se zavezali, da bodo razpravljali lojalno skupno z ostalimi zastopniki drugih narodov. Pogodba ni podvržena nikakemu pregledu s strani konference. — Smatramo jo za končnoveljavno pogodbo, ki se ne mara izpostaviti nikaki oceni in presoji. V resnici pa krši ta pogodba principe, na kojih temelji konferenca sama. Pod temi okoliščinami so podpisani mnenja, da bi ne bilo niti dobro niti pravo, če bi se Nemčija še sedaj, ko je sklenila z Rusijo že posebno pogodbo, še nadalje udeleževala pogajanj, ki jih vodijo na konferenci zastopane države z Rusijo, ter smatrajo, da se je Nemčija s tem svojim činom sama odrekla soudeležbe pri nadaljnih razpravah o pogodbi z Rusijo, ki se vrše med Rusijo in na konferenci z zastopanimi državami.

DKU Genova, 18. aprila. Barthou in Poincaré sta se medsebojno razgovorila o položaju. Upati je, da Francija ki je prišla na konferenco z odkrito željo, pripomoči k uspehu konference, svojega sodelovanja ne bo odrekla, predno ne podvzame vseh poskusov, poravnati nastale spore, v kolikor je to dopuščajo nastale razmere in njeni lastni interesi.

DKU Genova, 18. aprila. Minister dr. Rathenau je danes zvečer pri sprejemu angleških in ameriških novinarjev posebno oporekal splošno razširjenemu mnenju, da je Nemčija pri sklepanju pogodbe z Rusijo postopala ilojalno. Nemčija se je že v Berlinu sporazumela z Rusijo, toda pogodbe same z ozirom na genovsko konferenco ni podpisala. V Genovi pa so se zavezniške države brez Nemčije pogajale z Rusijo ter so bili vsi poskusi Nemčije, uveljaviti svoje predloge, v kolikor se ti ne strinjajo z predlogi londonskih ekspertov glede Rusije, brezuspešni. V petek je prinesel poseben sel vest, da so pogajanja zaveznikov z Rusijo tik pred zaključkom. Na to vest se je z nemške strani ponovno vprašalo, ali so se pri tem upoštevali tudi nemški interesi, čemur pa se ni pritrdilo. Vsled tega se je morala Nemčija odločiti in napraviti zadnji korak k nemško-ruski pogodbi. Stvarno se pogodba ne more oporekati, ker vsebuje v glavnem ravno isto, o čemur so se zavezniki pogajali z Rusijo in kar so mislili z njo tudi zavezniki skleniti.

DKU Genova, 18. aprila. Nemški delegati so zelo vznemirjeni glede note. Ni še znano, kako se bodo odločili. Misli se, da bo nemška delegacija odgovorila že jutri in v svoji noti naglasila, da bo rada sodelovala pri delu za pomirjenje ostalih držav z Rusijo, če bo k temu povabljena. Dosedaj so jo zavezniki izključevali. Nemška delegacija stoji na stališču, da zavezniki niso upravičeni izključiti nemških delegatov z komisije, v katero so bili izvoljeni z glasovi vseh delegatov.

DKU Genova, 18. aprila. Včerajnji sklep zaveznikov se odnaša izključno na Nemčijo, ker zavezniki smatrajo, da je Nemčija veliko bolj odgovorna nego Rusija, to pa zato, ker Nemčija vzdržuje z zavezniki redne diplomatske stike, dočim Sovjeti niso priznani od drugih držav.

DKU Pariz, 18. aprila. Ministrski predsednik Poincaré je danes sklical vse v Parizu bivajoče ministre in državne podtajnike k seji ministrskega sveta, ki je trajala poldrugo uro. Na tej seji se je razpravljalo o položaju, ki je nastal vsled nemško-ruske pogodbe in o instrukcijah za genovsko konferenco. »Temps« doznava, da krši nemško-ruska pogodba člen 260 versaillske mirovne pogodbe. Francoska delegacija naj zahteva, da se ta pogodba razveljavi. O tem je obvestil Poincaré tudi predsednika republike Millerande. »Jornal des Debats« piše, da ministrski svet še ni storil končnih sklepov. Domneva se, da bo ministrski svet čakal na izid posvetovanja zastopnikov zaveznikov in male antante, ki se vrši dopoldne v Genovi, ter na dodatno poročilo Barthoua.

—o—

most presenetila, kajti nadejali so se pridobiti Nemce za lastne slovanske namene(?). Iz tega torej ne bo nič. — Nemci ne nastopajo samo skupno, ampak hočejo tudi hoditi lastna pota. V prihodnje volitve v skupščine lahko gledamo z zaupanjem, ako se bodo razmere Nemcev v SHS tako ugodno razvijale. Nemci prav lahko dobijo v beograjski skupščini uvaževanja vredno zastopstvo, ki sicer ne bo številno močno, vendar pa bo vpoštevano vsled gospodarske moči in inteligence, ki stoji za tem zastopstvom.«

Pomoč našim revnim akademikom v Ljubljani.

K vedno vznemirjajočim vestem glede obstanka popolne univerze v Ljubljani je pristopilo tik pred Veliko nočjo težko vprašanje o nadaljnem prehranjevanju revnih akademikov v »Podpornem društvu jugoslov. akademikov« v Ljubljani. Draginja raste od dneva do dneva, cene živilom so poskočile tekom enega leta na neverjetno višino. PDJA pa dobiva mesečno še vedno enako državno subvencijo, kot jo je dobivalo jeseni lanskega leta. V mesecih oktober, november in december je PDJA še za silo izhajalo, ker si je v glavnih počitnicah prihranilo nekaj denarja, ni pa to bilo več mogoče meseca januarja, ko bi naj PDJA poskrbelo akademikom hrano za mesečni znesek 80 dinarjev na osebo. Poleg tega pa naj bi PDJA krilo stroške za akademski dom in posebno velike stroške za bolnjiško blagajno, h kateri se je zatekalo tekom zimskih mesecev izredno veliko število akademikov. — PDJA je poslalo takoj v Beograd delegacijo, ki naj pojasni položaj, katerem se nahaja PDJA in naj izposluje naknadni kredit v znesku 300.000 K. Merodajni faktorji v Beogradu so se živahno zanimali za razmere, v katerih žive akademiki v Ljubljani, uvideli so potrebo takojšnje odpomoči in s trdnim prepričanjem, da se nam takoj odpomore, je zapustila delegacija Beograd. Pred nekaj dnevi pa je došla PDJA vest, da je sicer minister prosvete, našo prošnjo za naknadni kredit odobril in toplo priporočal, da pa je minister finance radi finančne nemožnosti našo prošnjo odbil. S tem je nadaljno prehranjevanje akademikov v PDJA postalo nad vse otežkočeno in 450 akademikom preti nevarnost, da bodo v najkrajšem času in ravno sedaj, ko se bližajo izpiti, zgubili še to hrano, ki jim že itak dalje časa ni več zadostovala. — Ker je pač malokdo informiran o našem prekoristnem PDJA v Ljubljani, je potrebno, da naša javnost o tem kaj več izve. — PDJA je ekonomska institucija, ki preskrbuje revnim akademikom hrano, stanovanje in jim nudi tudi brezplačno zdravniško pomoč. Društvo šteje danes okoli 700 članov-akademikov, od katerih uživa okrog 450 članov hrano v akademski mensi. Precej veliki aparat tega društva je v rokah 28 akademikov-odbornikov, katere izvoli po določenem volilnem redu trikrat na leto občni zbor. Kot zastopnik javnosti se nahaja v revizijonalnem odboru vseučiliški profesor. Društvo podpira le revne akademike, ki s koncem vsakega semestra izkažejo, da so zadostili zahtevanim učnim uspehom. Statistika, napravljena koncem zimskega semestra, izkazuje, da je od 442 akademikov, ki so imeli hrano v akad. menzi PDJA 248 akademikov iz Slovenije, ostali so iz drugih pokrajin doma. Z ozirom na stan staršev teh akademikov-podpirancev, je 115 akademikov, katerih starši so v državni službi zaposleni, 39 akademikov, katerih starši so v privatnih uradih zaposleni, 114 akademikov, katerih starši so kmetskega stanu, 95 akademikov, katerih stariši so delavskega stanu in 79 akademikov, katerih starši so trgovskega ali obrtnega stanu. Od teh akademikov ne dobiva 210 niti od doma niti odkod drugje kakšne podpore. Da si morejo ti akademiki nabaviti vsaj najpotrebnejšo obleko in učne pripomočke, je zopet PDJA tu, ki jim potom izrednih podpor vsaj malo olajša njih bedni položaj. V prejšnjih časih so si naši akademiki pomagali s honorarjem, ki so ga dobivali za inštrukcijo, sedaj je to skoraj nemogoče, ker more akademik v Ljubljani le z največjo težkočo in le pri veliki protekciji dobiti kako inštrukcijo. Da bi kateri teh najrevnejših posetil gledališče ali kak koncert, na to še misliti ne sme, ampak s težkim srcem mora gledati, kako hiti ljubljanska gospoda, bogato našopirjena v Muzin hram, da se tam po »težkem telesnem in duševnem dnevnem delu« razvedri, ubogi študent pa gre lahko s praznim želodcem na ljubljanski grad spat z veliko tolažbo, da mu bo mogoče vendar nekoč, ko bo prilezel srečno v četrti činovniški razred, kupiti si gledališko vstopnico za balkon ali pa celo za parter. — PDJA se je obrnilo na vse mogoče naslove s prošnjo za kako podporo, a odmeva je bilo le prav malo. Z večjimi darovi so se odzvali do sedaj celjska mestna občina z zneskom 10.000 K, Strojne livarne v Ljubljani 15.000 K in d. d. »Indus« s 4000 K, za kar jim izreka celokupno članstvo PDJA svojo najtoplejšo zahvalo. PDJA je imelo po zimi večjo priredite v, razposlalo je nabiralne pole po deželi, vendar so bili ti dohodki premajhni za vsaj delno pokritje izdatkov, ki so se vsled velike draginje večali od dne do dne. Ko so sedaj o Veliki noči akademiki odhajali na počitnice, jim je PDJA zopet izročilo nabiralne pole, da se obrnejo z njimi na one naše prijatelje in rodoljube, ki razumejo naš položaj in ki vedo, da je duševno in telesno zdrava mladina nada naše mlade države, za katero se je marsikak akademik ljubljanske univerze boril na poljanah Dobrudže in na solunski fronti.

Na prijatelje in zagovornike akademske omladine, posebno pa na naše narodne poslance se obračajo revni akademiki ljubljanske univerze z nujno prošnjo, da posredujejo pri merodajnih osebah, da se odpomore stiski, v kateri se nahaja naša prekoristna inštitucija PDJA v Ljubljani.

Mejak Ervin, cand. iur.

Politične vesti.

* **Upravna razdelitev države** bo v četrtek 20. t. m. predmet razprave ministrov Pašića, Marinkovića, Pribičevića in Trifkovića. Zdi se, da vlada vsekakor hoče svoj načrt predložiti skupščini v sklepanje.

* **Nov volilni zakon za narodno skupščino** izdeluje po naročilu vlade minister za notranje zadeve Marinković in sicer po kompliciranem sistemu okrožij in srezov. Že te dni bo vlada o načrtu ponovno razpravljala, nakar ga predloži skupščini. Možnost volitev že v letošnji jeseni je podana.

* **Italijanske želje po reviziji rapallske pogodbe.** Tik pred prekinjenjem jugoslovensko-italijanskih pogajanj je naša vlada dobila nove italijanske predloge o izvedbi oziroma reviziji rapallske pogodbe. Italijani predlagajo, da se ustvari krog Zadra »nevtralna« (?) ekonomska cona, da se zasigura Zadru možnost prehrane. Naša vlada je italijanski predlog odklonila, pripravljena pa je, urediti krog Zadra vlada odbila drugi italijanski predlog, [illegible] da se del luke Baroš, ki leži tik pri Reki, izroči reški državi. Naša vlada vztraja na točni izvedbi rapallske pogodbe in odklanja vse italijanske revizijske zahteve.

Dnevna kronika.

— **Otvoritev in blagoslovljenje novega mostu med Veržejem in Dokležovjem,** napovedana prvotno za 9. t.m. a vsled raznih zaprek preložena, se vrši 23. t. m. Udeleži se pokr. nam. Hribar, razne deputacije in zastopstva društev.

— **Tiskovne napake.** V včerajšnjem »Taboru« kar mrgole tiskovne napake. V članku »Smetana v Mariboru« je tiskarski škrat zvišal število pevcev na 155 (v resnici jih je bilo 55), napravil iz čustvenosti — »umstvenosti« itd. V notici »Češki narodni socijalisti o jugoslov. demokratih« je skvaril smisel stavka »S tem je seveda vspela (recte trpela) na svoji pristnosti jugoslovenska demokracija.« Ostale napake naj blagohotno popravi sam.

— **»Südmarka« in Genova.** Kakor poroča »Grazer Tagespost« je poslalo glavno vodstvo »Südmarke« avstrijskemu zunanjemu uradu sledečo brzojavko: »Prosimo, da se svoječasno vam dostavljena spomenica o položaju Nemcev v državi Srbov, Hrvatov in Slovencev v Genovi uporabi. Posebno pa opozarjamo na zahtevo po ukinjenju sekvestrov nemškoavstrijskih posestev in podjetij.« Istočasno je poslalo vodstvo tudi posebno tozadevno spomenico nemškoavstrijski delegaciji genovske konference. Radovedni smo, če je poslala »Südmarka« v Genovo tudi kako spomenico glede postopanja s Slovenci na Koroškem?

— **Prosvetno delo »Südmarke« v Avstriji.** Ženski odsek »Südmarke« je sklenil pričeti z intenzivnim kulturnim in prosvetnim delom med avstrijskim ljudstvom. Če misli razteguiti to delo tudi na svoje somišljenike v naši državi, tega seveda ne pove. Mi mislimo, da bi bilo za nemški narod, kakor tudi za dobre odnošaje med Avstrijo, Nemčijo in Jugoslavijo, ki so za vse tri države neobhodno potrebni, mnogo bolj potrebno, da bi se »Südmarka« sploh spremenila v kulturno-prosvetno organizacijo, namenjeno avstrijskim in nemškim širokim plastem, opustila pa brezpledno in škodljivo rovarjenje proti nam in naši državi, ki je danes fakt in ki bo ostala fakt vedno. St. germajnska mirovna pogodba je temeljito poravnala račune med nami in Nemci. Mi ne dolgujemo Nemcem ničesar več, mač pa dolgujejo še oni nam — našo Koroško.

— **Štirideseto obletnico smrti** Charlesa Roberta Darwina, velikega znanstvenika, obhajamo danes 19. t. m. Darwinov nauk je povzročil pred 60 leti ogromno mišljensko revolucijo v vsem znanstvenem svetu. Mnogokatera njegovih idej je danes znanstveno že pokopana, njegovo ime pa se vkljub temu še vedno blesti med imeni največjih učenjakov sveta.

— **Dragi zajci.** Kakor poročajo avstrijski listi, je posestnik Danzmayr-Hartl v Pichlu pri Welsu na Gornjem Avstrijskem izlicitiral tamkajšen lov, ki je stal zadnjič še 2600 K za 4,100.000 K. Po sedanjem stanju divjačine v tem revirju stane vsak zajec, ki seveda še svobodno teka okrog, 8000 K, seveda avstrijskih.

— **Lisice napadle kolesarja.** V Švici, v bližini Schönenwerda, se je dogodil o priliki zadnjega letošnjega snega nenavaden slučaj, da so lisice, ki se sicer boje človeka ter beže pred njim, napadle nekega kolesarja. Najprej ga je napadla ena, potem pa jih je na njeno lajanje pridrvelo iz gozda še troje drugih. Kolesar, ki ni imel pri sebi nikakega orožja, se jih je le s težavo ubranil. Lisice so bile najbrže vsled nenadne zime in na novo zapadlega snega tako sestradane, da so se v oblupu letile celo človeka. Vsekakor pa je to skoro osamljen slučaj.

Narodno gledališče.

Repertoar:

Sreda 19.: „Ljubimkanje". Ab. A.
Četrtek 20.: „Cigan baron". Ab. C.
Petek 21.: Ob 15. uri „Prababica", dijaška predstava. Izv. abon.
Sobota 22.: „Neznani prijatelj". Abon. A.

Dr. Jan Herben — B. B.:

T. G. Masaryk.

(Avtorizirani prevod.)

V decembru l. 1914 je pobegnil čez avstro-ogrsko mejo praški vseučiliščni profesor, ki je bil na glasu, da kvari mladino; politični vodja maloštevilne napredne stranke, za katerega ni bilo na Češkem okraja, kjer bi bil izvoljen; filozof, čigar nauki so bili nekaterim evangelij, večini pa pohujšanje; učenjak svetovnega imena, ki pa ni bil v domovini niti član akademije niti član Društva znanosti; — pobegnil je čez mejo mož dvomljive vrednosti, a v decembru l. 1918 se je ta mož triumfalno vračal v domovino kot prvi predsednik češkoslovaške republike. Če se izgovori njegovo ime, vzplamte vsa srca od Šumave do Užhoroda, ljudje vriskajo in jočejo veselja; ko so ga bili izvolili za poglavarja države, je vstalo celo Narodno predstavništvo kakor en mož in mu klicalo »slava« — vse stranke brez razlike; ko je prihajal, se je cela češkoslovaška republika ozaljšala z zastavami; povsod so plapolale, v slednji vasi in v najoddaljenejših krajih. Vrednost Masarykove osebe je danes nesporna in vsepričujoča.

*

T. G. Masaryk se je pojavil na Češkem ob r[illegible] imenitnem času. Bil je [illegible] človek. Nič ni bil podoben ljudem, ki so takrat delovali v javnosti. Kamorkoli je krenil, povsod je vzbudil odpor. Čez nekoliko let je pa postal kamen, ob katerem so se kresali češki značaji. Moral si iti ž njim ali proti njemu, nisi se mu mogel izogniti ali ga obiti in ostati ravnodušen. Vsaki misleči Čeh se je moral pogajati ž njim, zakaj Masaryk je bil živ problem, nov program.

Masaryk se je rodil 7. marca l. 1850 v obmejnem moravskem mestu Hodonin. Njegov oče je bil grajščinski kočijaš na cesarskem posestvu. Tomaževa mladost je bila nemirna in pestra, ker so stariši skoraj vsako drugo leto živeli v drugi vasi. Oče je bil doma z ogrskih Kopčan, mati pa je potekala iz haneške rodbine, nekoliko ponemčene v Hustopečich. Doma se je Tomaž naučil češko in nekoliko nemško; češko šolo je obiskoval v Čajkovicah. Tam je ministriral v cerkvi, bil prvi odličnjak v šoli, in ko je gospod dekan fantka nekolikokrat odlikoval, ni bilo treba dolgih besedij in stariši so ga bili poslali na nižjo realko v Hustopečich (kajpada nemško, zakaj v tistih časih ni bilo na Moravskem nobene češke srednje šole). Na tej realki je dovršil prvi in drugi razred; ta predizobrazba je bila takrat potrebna za vstop v učiteljišče. Tomaža so namenili za učitelja. Ko je imel za sabo [illegible] realčna [illegible] reda, mu je bilo šele 13 let, a v učiteljišče so sprejemali učence s 16 leti. Tako je postal praktikant na hodonjski šoli; poučeval je tudi godbo. Toda stariši so se naveličali predolgega čakanja, zato so malega Tomaža poslali v obrt. Mati ga je odpravila na Dunaj, k obitelji, pri kateri je bila za mlajših let služkinja in ki je posedovala »Kunstschlosserei«, pravzaprav navadno ključavničarsko delavnico. Tomaž ni vztrajal dolgo; ogabilo se mu je večno delo pri stroju, ki je izdeloval podkovice, povrh tega so mu tovariši pobrali knjige, zlasti atlas, ki so bile njegovo veselje. Zahrepenel je po domu in se vrnil k starišem v Čejč. Tam se je lotil druge obrti. Učil se je pri grajščinskem kovaču in hotel postati »kuršmid«. Tedaj pa je bivši učitelj iz Hustopeč pridobil stariše, da se je Tomaž zopet vrnil v šolo in začel prakticirati v Čejkovicah. V tistih časih ni bilo mnogo pouka; v šolo je zahajal, kdor je hotel. Učiteljski praktikant je hodil na pogrebe, pel, opravljal posel zvonarja in ker je bil ukaželjen, se je učil francoščino. Ob koncu šolskega leta 1865 je Tomaž na prigovarjanje domačega kaplana položil skušnjo za 2. gimnazijski razred in začel študirati v Brnu.

[illegible] (najprej nemški) gimnaziji se je [illegible] Masaryk odlikoval v vsakem oziru. Klinh temu, da se preživljal kakor vsi revni dijaki z inštrukcijami, je odlično napredoval v šoli, a privatno se je učil poljskega jezika ter ga kmalu obvladal tako dobro, da je pisal češke naloge tudi poljsko. V Brnu pa je ostal samo do končanega šestega razreda. Profesorski zbor mu je priporočil, naj zapusti zavod. Bil je nemiren duh; s profesorji je imel pogoste filološke in disciplinarne konflikte, zlasti zaradi verstva. Ni hotel iti k spovedi in nekoč je ravnat. povedal v obraz, da je lopov, ker mu je ta dejal: »Vi morate hoditi k spovedi. Tudi jaz ne verujem, ker pa sem uradnik, moram izpolniti svojo dolžnost.« Tomaž Masaryk je šel drugam za srečo. Na Dunaj. Tam je dovršil gimnazijo z odliko, hkratu pa si je osvojil ruščino tako temeljito, da je v neki ruski rodbini poučeval otroke. Na Dunaju je končal vseučiliške študije, promoviral za doktorja in dobil docenturo filozofije na univerzi. Med doktoratom in docenturo je prebil eno leto v Leipzigu, kjer se je seznanil z gospodično Charlie Garrikue, svojo poznejšo ženo, katero si je l. 1878 bil izprosil osebno pri njeni stariši v Ameriki. Ko so leta 1882 razdelili praško univerzo na češko in nemško, je bil dr. T. G. Masaryk poklican na češko univerzo kot izvanredni profesor.

(Dalje sledi.)

JDS.

Predsednik demokratske stranke Ljuba Davidović v Ljubljani. V soboto, dne 22. aprila t. l. poseti Ljubljano predsednik Demokratske stranke poslanec g. Ljuba Davidović. Načelstvo je v svoji izredni seji dne 13. t. m. sklenilo, da priredi njemu na čast v soboto dne 22. t. m. zvečer ob 8. uri v hotel Tivoli pozdravni večer pri pogrnjenih mizah. Pri tem večeru sodelujejo pevci šentjakobskega društva in prof. Kozinov kvartet. V nedeljo dne 23. apr. vrši se seja izvrševalnega odbora JDS v kazinski dvorani. Začetek ob 10. uri dopoldne. Dnevni red: 1. pozdravni govor: g. dr. Kukovec, min. n. r.; 2. politični referat: g. dr. Kramer; 3. gospodarski referat: g. dr. Puc; 4. uradniški referat: g. poslanec Reisner. Ob ½2. uri popoldne skupni obed udeležencev v steklenem salonu južnega kolodvora.

Mariborske vesti.

Maribor 19. aprila 1922.

m **Koncert »Smetane«**, ki se je vršil sinoči v Götzovi dvorani, je bil pravi triumf češke pesmi. Koncerta so se udeležili predstavitelji tukajšnjih oficielnih krogov in mnogošteilno občinstvo. Koncert se je moral vsled netočnega prihajanja začeti cele pol ure pozneje. Burno pozdravljeni so »Smetanovci« stopili na oder in začeli peti. Vsakega poslušalca, ki ima količkaj umevanja za vokalno umetnost, je takoj v začetku presenetila čudovita preciznost njihovega petja, polnost in dovršenost posameznih glasov ter točnost, s katero dirigent obvladuje vse nijanse teh glasov: znamenja izborne šole in dobre kvalifikacije posameznih pevcev. »Smetana« je izvajal več odličnih čeških skladb odlikujočih se po svoji mogočnosti in elegičnosti, ki izraža preteklost in hrepenenje češke duše, njen slovanski in občečloveški značaj. Vsaka pesem je žela buren aplavz, ki je prikipel do viška pri zadnjih dveh pesmih, kateri Maribor že pozna izza »Hlaholovega« koncerta. »Smetanovci« so otvorili koncert s krasnim izvajanjem naše himne »Bože pravde«, ki ji je sledila češka »Kde domov muj«. Posebno navdušenje je vzbudila pesem »Slovenec sem«, ki so jo bili vpleli v svoj češki program in morali ponoviti. Ko je bil program izčrpan, so zapeli pesem »Marnost marnosti« (Ničemurnost ničemurnosti«), s katero so na letošnji velikonočni tekmi v Pragi odnesli prvenstvo med pevskimi društvi Češkoslovaške. Ker jih je navdušeno občinstvo z frenetičnim ploskanjem še in še želelo na oder, so zapeli tri češke narodne pesmi, ki imajo toliko sorodnosti z našimi in vshodnoslovanskimi: tudi dokaz naše skupnosti. Te pesmi so res šle iz srca v srce. Impozanten večer je zaključila divna himna »Kde domov muj«. Posebno ovacije je žel »Smetanov« odlični dirigent g. Černy, o katerem smo pisali pred par dnevi. Poklonili so mu dva venca in častno diplomo tukajšnjega »Kluba Čechu«. Težko se je ločilo občinstvo od dragih čeških gostov. Vsi smo jim želeli: Mnogo, mnogo uspeha in še na svidenje!

m **Občinstvo, prireditve in točnost.** Te tri reči se v Mariboru nikdar ne srečujejo. Pikre besede silijo človeku iz peresa, če hoče ugotoviti golo dejstvo, da mariborsko občinstvo ne pozna točnosti pri javnih prireditvah. Ljudje so se v zadnjih letih popolnoma razvadili in menijo, da ni nobena pregreha, če pride kdo četrt ali pol ure pozneje na koncert, v gledališče, k predavanjem itd. Ta razvada je zelo grda in ravno tako nasprotuje družabnemu taktu in dobri vzgoji, kakor če stopiš pokrit v tujo sobo. Spoštovanje do tujih oseb sili dobro vzgojenega moškega, da sname klobuk in se tudi sicer vede dostojno. Ravnoisti čut zahteva, da prihaja občinstvo točno ob napovedanem času k javnim prireditvam. Ali naj oni, ki poznajo točnost in družabni takt, čakajo na tiste, ki ga ne poznajo in ne morejo opravičiti svoje zamude z ničemur drugim kakor s površnostjo? Ali naj čakajo na te zamudnike tudi umetniki, predavatelji ifd. Kdo je upravičen zahtevati, da morajo drugi respektirati njegovo netočnost, čakati nanj ali pa se dati motiti po njegovem prihodu med prireditvijo?! Netočnost je v splošnem znamenje pomanjkljive družabne vzgoje in jo je treba ožigosati brez vsakega ozira in pardona. — Sinočni koncert »Smetane« se je moral začeti pol ure pozneje. Tako je tudi pri vseh drugih prireditvah. Kako naj inteligentno občinstvo opraviči svojo ležernost pred tujci? Ali nas ni sram te — robatosti, ki je vsled razvade ne označujemo več z njegovim pravim imenom? Priporočati bi bilo, da bi prireditelji koncertov itd., dalje gledališka uprava z energičnimi merami vzgojili občinstvo k točnosti. Prireditve naj se začno točno ob napovedanem času, vrata se zapro in zamudniki naj čakajo na pavze. V ta namen je treba odpraviti razprodajo vstopnic pri večerni blagajni, ker to le ovira začetek prireditve. Poskrbi naj se za dobro garderobo. Gledališka uprava naj uvede načelo točnosti tudi za člane ansembla in kaznuje prestopke z globo. To je sicer neprijetna reč, toda družabno življenje zahteva tako omejitev posameznikove komodnosti in vsak inteligenten, dobro vzgojen človek bo pritrdil, da je točnost in korektnost znamenje resnične inteligence. Dixi...

m **Člani češkega pevskega društva »Smetana«** so se odpeljali včeraj 19. t. m. ob 10. uri iz Maribora v Ljubljano. Velika množica ljudstva se je na kolodvoru od njih poslovila ter jih pri odhodu navdušeno aklamirala.

m **Izjava.** Izjavljam, da nisem v nobeni zvezi s članki, naperjenimi proti g. županu Grčarju v stanovanjskih zadevah. Dr. Majcen. (Op. ur.: Potrjujemo to izjavo v polnem obsegu in le želimo, da bi g. župan ne iskal »krivcev« tam, kjer jih ni. Naj postopa pošteno, korektno in socijalno, pa mu ne bo trebalo iskati krivcev!)

m **Ambulatorij Protituberkulozne Lige v Mariboru.** Mlada in agilna Protituberkulozna Liga je napravila te dni velik korak naprej k uresničenju svojih načrtov, posrečilo se ji je pridobiti prostor in sredstva za lasten ambulatorij. Liga je že pričela z deli ter se vrši slavna otvoritev ambulatorija že 1. maja. Ambulatorij se bo nahajal v Stolni ulici št. 3. v prvem nadstropju, v delu stanovanja pokojnega zdravnika dr. Turšiča. Urejen bo popolnoma po uzoreu najmodernejših nemških ambulatorijev. Prezidavo, predelavo in opremo so prevzele naše tukajšnje tvrdke brezplačno, kar je posebno razveseljivo ter kaže, kakšno razumevanje je našlo v javnosti to humanitarno gibanje. Ambulatorij, ki je v glavnem delo gg. okr. glavarja dr. Lajnšiča ter doc. dr. Matkota, bo nudil brezplačno pomoč vsem pomoči potrebnim na tuberkulozi obolelim osebam ter bo sploh prvi svoje vrste v naši državi.

m **Delo v tukajšnjih delavnicah Južne železnice** je bilo danes vzpostavljeno v polnem obsegu. Delavstvo je odposlalo posebno deputacijo k prometnemu ravnateljstvu v Ljubljani, da izposluje ugoditev njegovih zahtev.

m **Člen 6. naredbe za pobijanje draginje** določa, da morajo biti cene označene na vsakomur vidnem mestu. Sodni senat mariborskega okrožnega sodišča se je postavil na principijelno stališče, da ne zadostuje, če so cene označene samo v trgovini, t. j. v lokalu samem, tako, da jih vidi kupec šele, ko že vstopi v trgovino, temveč morajo biti označene tudi v izložbenem oknu, bodisi pri posameznem predmetu, ali pa sumarično, ker je glavni namen tega člena, podati kupcu možnost, se že pred vstopom v trgovino orijentirati glede cen, na drugi strani pa omogočuje kontrolo cen samih.

m **Ljudska univerza.** V petek zvečer ob ½20. uri v mali kazinski dvorani literaren večer s sodelovanjem g. M. Skrbinška. Pridite v obilnem številu.

m **Sestanek »Prosvetašev«** in starešin se vrši danes v sredo ob 20. uri v kmečki sobi Narodnega doma. Na dnevnem redu je važen pogovor za večji sestanek.

m **Izobraževalno društvo privatnih nastavljencev v Mariboru.** Člani izobraževalnega društva privatnih nastavljencev v Mariboru se opozarjajo, da prične začetkom majnika tečaj za tesnopis in slovenščino za začetnike in napredne. Začetek se bode še pravočasno objavil. Tozadevne informacije daje blagajničar gospod Herman pri tvrdki F. & A. Uher, Slovenska ulica 8. (Vsako sredo od 19—20. ure.) V torek dne 17. t. m. pričnejo šahne igre v Deškem zavetišču, Strossmajerjeva ulica 26. Člani šahnega odseka, prijatelji šaha in oni, ki se zanimajo za šah, dobrodošli.

m **Ker v izložbi ni imel označenih cen,** je bil pri vzkliceni razpravi 18. t. m. trgovec Ferdinand Ussar v Melji obsojen na 24 ur zapora in 1000 Din. globe. Kljub temu, da je bil s strani policijskih stražnikov dvakrat na to opozorjen, ni označil v svoji izložbi cen, kakor to določa člen 6. naredbe o pobijanju draginje, bodisi sumarično, bodisi posamezno. Ussar se je izgovarjal, da tekom 14 dni ni imel časa urediti izložbe. Sodni senat pa je zavzel stališče, da mora kupec že od zunaj vedeti za ceno, ne še le potem, ko je že v trgovini in je že več ali manj prisiljen nekaj kupiti.

m **Radi ponarejanja vina** je bil svojčas obsojen vinski trgovec Ivan Göttlich na 20.000 K globe. Pri vzkliceni razpravi 18. t. m. je bil Göttlich oproščen, ker se ni moglo dokazati, da je vino, ki je šlo že čez več rok, baš on ponaredil.

m **Avtomobilske pasti pred koroškim kolodvorom.** Iz občinstva se nam poroča: Na novo posuti cesti pred koroškim kolodvorom so brzkone cestni pobalini nastavili takozvane automobilske pasti, to je debelo, ostro kamenje, ki je tako za avtomobile, kakor tudi za kolesarje zelo nevarno. Posebno med prazniki so bili ti nepridipravi pridno na delu ter so zagradili s takim kamenjem celo cesto. Priporočamo merodajni oblasti, da posveti tem pojavom več pažnje in krivce kaznuje.

m **Tatvina.** Pri trgovki z manufakturo L. na Aleksandrovi cesti je služboval od decembra l. l. kuharica Antonija Vobnik iz ptujskega okraja. Ta kuharica pa se je zelo zanimala tudi za trgovino in stopila v dobre odnošaje s trgovskim učencem pri njeni gospodinji Alojzijem T. Predno je trgovka odkrila tatvino, sta njena uslužbenca pokradla za 15.000 K manufakturnega blaga, ki si ga je shranjevala verižniško nadarjena kuharica. Vobnikovo so zaprli in izročili sodišču, njenega mladega zaveznika pa je odvedla roka pravice, ko se je bil vrnil z velikonočnega dopusta.

m **Velika kavarna.** Najmodernejša kavarna v Sloveniji. Na razpolago tu in inozemski listi. Eleganten Bar. — Dnevno koncerti.

Kultura in umetnost

x **Neznani prijatelj.** Spisal Jerome K. Jerome, prevela Ivanka in Milan Skrbinšek, režira Skrbinšek. Premijera v našem gledališču v pondeljek 17. aprila. O igri sami sem govoril zadnjič, zato se omejim samo na izvedbo. Delo je legenda, dejanja nima skoro nobenega, ves njen efekt leži v besedah in več v notranji, duševni, nego zunanji izvedbi. Radi tega zahteva predvsem finoče v zasnovi in izvedbi, sicer pusti gledalca hladnega. In ravno na to se je pri nas polagalo premalo važnosti in pažnje. Scenerija je bila dobra, efekti s solnčnimi žarki pa niso uspeli popolnoma, a ravno ti solnčni žarki igrajo v igri veliko simbolično ulogo. Režija je bila preveč realistična, podčrtala je premalo legendaričen značaj dela. V splošnem pa je manjkalo ono nekaj, kar bi se lahko nazvalo toplina, splošno doživetje, občutje, globina. Zato je delo igralsko uspelo dobro, umetniško pa slabše. Goljufivo mrs. Sharpe je ga. Dragutinovićeva igrala jako dobro, le njen prehod v prologu, ko vstopi v panzijon Neznanec, je bil malo preoster. Gdč. Kraljeva je Stazijo pogodila dobro, bila je na mestu pred in po spremembi. Istotako je bila dobra ga. Bukšekova kot našminkana koketa miss Kitte, napravila pa je veliko napako, ko je v epilogu prišla mesto z rujavimi, s črnimi lasmi, ko ves čas poprej izrecno govori o rujavih in ne črnih laseh. Gdč. Šuštarjeva, mrs. Tompkins, je bila v maski res stara, premlada pa je bila v kretnjah in v glasu. Maska starke še ne zadostuje za dobro odigranje starke. To se ji je kljub dobri igri otepalo ves čas. Gdč. Mezgečeva je mrs. de Hooley odigrala tako bolj srednje, sicer pa dobro. Gromov Tompkins je bil dober, podčrtal je prav posrečeno značaj bivšega vojaka, oficirja. Gdč. Voukova se zadnje čase razveseljivo razvija, Vivian je odigrala dobro v drugi sceni, ko stoji ob oknu, predno pride Penny, je čeprav molče, izrazila toliko občutnega razpoloženja, kakor ga vidimo pri nas malokdaj, istotako je bila jako dobra v zadnji sceni igre s Neznancem, tako da je bila ta scena sploh v celi igri najboljša, resnično topla in polna legendarne atmosfere ter bi morala služiti za vzor celi igri in epilogu. Košuta je v Knightu spominjal na njegovo najboljšo ulogo v »Sovražniku ljudstva« in ni bil slab. To so vloge zanj, edino v teh lahko napravi nekaj. Prevajalcu pa se je pri Knightu zgodila nesreča. Knight ni bil poprej knjigovez, ampak izkicatelj in vknjiževalec pri dirkah, kar je ostal, dokler **ni izgubil glasu!** Pri dirkah si je s stavami tudi pridobil premoženje, katerega bi si kot knjigovez pač nikoli ne bil pridobil. Napaka je nastala očividno vsled nemškega prevoda, po katerem je prirejen slovenski. Prevajalec ni razločeval izraza Buchmacher od Buchbinder. G. Jerman se je boril v ulogi slikarja Pennyja s svojim začetništvom, katerega pa ni mogel premagati, sicer bo morda nekoč še dober igralec, toda do tedaj je še daleč, ker izreden talent ni in zato ga je škoda moriti s pretežkimi ulogami. G. Škerlj je ašel v Samuelsu srečno vlogo. Odigral jo je dobro, masko je imel izborno, škoda le, da ni umešal v govor malo židovske primesi; bil bi potem gotovo še boljši. Kovičev Larkcom ni bil slab, tuintam je bil celo dober, vsled svojega organa pa je na odru nesimpatičen. To je napaka, na katero, kakor tudi na druge, ki se ne dajo popraviti, bi se moralo ozirati tudi naše gledališče. Glavna in najtežja uloga je Neznanec. To je pojav, ki deluje že s samo svojo prisotnostjo, s svojim pogledom, z vsako svojo besedo. Od njega je odvisen uspeh ali neuspeh igre. V resnici je ta tujec Krist, bolj simbolična figura. G. Bratina si ni nadel dobre maske, bil je bolj profesor nego Krist, njegova igra, sicer jako dobra, je bila preveč realistična in premalo simbolična, zato kot celotna pojava ni mogel delovati tako neposredno, neodoljivo. Gledalec, ki dela ni poprej čital, ni mogel doumeti njegovega bistva, zato je večina odšla iz gledališča praznega srca. Igral je dobro, toda topline in vzvišenosti v njegovi igri ni bilo. In vendar je to ena najlepših vlog, ki si jo more igralec res želeti in ki mu pušča neograničeno duševno ustvarjenje. Tuintam posebno v igri in epilogu se je g. Bratina dvignil, toda žal, ostal ni stalno v tej toploti in globini. Resničen Neznanec je bil le v končnem prizoru igre z Viviam. Tu je bil on, ki spreobrača, Neznanec, ki ljubi in seje ljubezen. Tak pa bi moral biti vedno. Publike je bilo sicer malo, a še ta očividno večinoma ni bila dozorela za to delo, to sta pričala nemir in oni odijozni smeh v najglobljih momentih. —r.

Sport.

: **Ilirija (Zagreb) v Mariboru.** Gostovanje zagrebškega prvorazrednega moštva HŠK »Ilirija« v Mariboru nas je iznenadilo. Gosti so pokazali zelo ostro in živahno igro, vendar nismo videli ničesar nam dosedaj nepoznanega. Tekme, ki so se odigrale, niso bile ne z daleka prvorazredne. Nasprotniki gostov niso imeli pri tehnično slabih gostih prilike za razvoj svojega znanja, ker je celo tekmovanje baziralo na izkoriščanju fizičnih moči. Prvi nastop gostov je končal z njihovo zmago nad I. SSK Maribor v razmerju 2:1 (0:1). »Maribor« je nastopil z 4 rezervami ter vkljub temu imel večino igre v svojih rokah. Razmerje kotov je 3:3. Igralo se je živahno vendar brez vsakega sistema »Maribor« ni izkoristil eno edenajstmetrovko. Obisk slab. — Drugi dan so bili gosti od SV »Rapid« poraženi z 3:1 (1:0). Tekmovanje je po krivdi sodnika zopet zdivjalo vendar pribijemo, da se surovine (Hobacher!!) na sportnih prostorih pri le malo pošteni volji sodnika dajo odstraniti! — Igra je bila ostro vodena pri čem sta oba nasprotnika uporabljala ne fair sredstva. Koti 7:2 za Ilirijo v čem je izražena tokratna premoč »Ilirije« in ob enem popolna nezmožnost njihove napadalne črte. Obisk tudi drugi dan slab. Tekmovanje je vodil gosp. Anton Osebik mogoče(!) z najboljšo voljo, vendar je bilo njegovo odločevanje

Izpred sodišča.

»Obmejna šiba božja«.

Tako imenuje eden zadnjih »Slov. Gosp.« graničarje, katere zmerja v vsaki številki in na katere je poslanec Žebot nedavno organiziral celo dejanski napad, da bi nekako izsilil njih odstranitev. Ali so pritožbe zoper nje utemeljene? V veliki večini ne, ampak izvirajo samo iz sovraštva obmejnih tihotapcev jugoslovanskih in avstrijskih, katerim njih posel graničarji večinoma preprečijo. Pred kratkim je povzročil veliko prahu v vseh mariborskih listih slučaj, ko je nek graničar popolnoma nedolžnega viničarja iz avstrijskega dela Kresnice na potu od maše v Št. Ilju brez vzroka pretepel in poškodoval, češ, da je tihotapil samo malenkostj, na pr. pol kilograma mesa in drugo. Zadevo je preiskovalo sodišče in dognalo v soglasju s priznanjem dotičnega viničarja Janeza Mačka sledeče: Maček se je res vračal neko nedeljo opoldne iz Št. Ilja v nemško Avstrijo in bil ustavljen, ker ni imel za prekoračenje meje predpisanega dovoljenja. Graničar ga je pozval, naj gre z njim na orožniško postajo, Maček pa je med potom skočil vstran in skušal pobegniti. Ko je graničar letel za njim, se je Maček nenadoma obrnil nad graničarja, mu zgrabil za puško in mu jo skušal iztrgati iz rok. Pri rvanju za puško je dobil od graničarja udarec čez ramo. Zaradi tega napada na graničarja je bil Janez Maček od okrožnega sodišča obsojen na en mesec zapora.

Z njim so bili moralno obsojeni tudi tisti, ki so ta slučaj namenoma izkrivili in v časopisju hujskali proti obmejnim stražnikom. Graničarji, v velikem številu bivši častniki, se strogo držijo predpisov za obmejni promet, katerih pa oni niso izdali. To seveda ne ugaja tihotapcem iz kmečkega in drugih stanov, ki so imeli za časa domačih finančnih stražnikov zlate čase.

Ljudska knjižnica

Narodni dom, I. nadstr.

posluje ob nedeljah od 1/2 10.—1/2 11. ure in ob četrtkih od 1/2 19.—1/2 20. ure

Mladinski oddelek ob sobotah od 18. do 19. ure.

Zanimivosti.

Presenečenje generala Semjonova. — Dve materi — eno dete. Ženski vrat kot rojstni list.

V minulem tednu je bil v Newyorku aretiran general Grigorij Semjonov, ataman zabajkalskih kozakov, ki je v zadnjih dveh letih igral veliko vlogo pri protisovjetskih pokretih, kjer se je udejstvoval kot eksponent Japonske. Aretirali so ga na kolodvoru takoj po prihodu vlaka, s katerim se je pripeljal s svojo ženo iz Washingtona. Semjonov je bil skrajno presenečen. Pričakoval je, da mu bo ruska kolonija, ki je v Newyorku precej številna, priredila svečan sprejem, da ga bo pričakovala cela četa znatiželjnih newyorških reporterjev, a mesto tega ga je vzela v svoje varstvo četa policajev in detektivov. Poveljnik te »častne« čete mu je takoj naznanil, da mora položiti 6000 dolarjev jamščine, ali pa romati v zapor, dokler ne izreče sodišče zadnjo besedo. Semjonov je namreč obtožen, da je leta 1919 ukradel v Chitti za 117,000 dolarjev ameriškega blaga. Zelo zanimive so v tej aferi izpovedi prič. Ameriški general Graves, ki je poveljeval l. 1919 ameriški armadi v Sibiriji, je izjavil, da je Semjonov čisto navadni vojaški »harambaša«, ki je dal l. 1920 napasti ameriški vlak, pri čemur je bilo več ameriških vojakov ubitih. Neka ameriška tvrdka pripisuje svoj bankrot generalu Semjonovu, češ, da je on oropal njena skladišča na daljnem Vzhodu, kjer je bilo blaga za 100.000 dolarjev. Semjonov je izjavil, da se ne smatra krivim. V tem času je vladal v Sibiriji silen kaos. »Boljševiki so kradli meni, a jaz njim.« je dejal. »Oni in jaz smo kradli povsod, kjer se je dalo kaj ukrasti. Kako naj se pač spominjam posameznih uničenih predmetov?« Kar se tiče izjave generala Gravesa, pravi, da se je napad žalibog res izvršil, toda le vsled pomote in brez njegove vednosti in krivde. Sprejem v Newyorku pa ga je tako zelo presenetil, da ga bo pomnil vse svoje življenje.

•

Dve materi in eden otrok! Tak slučaj opisuje sicer že sveto pismo, toda tam se je izkazalo, da je le ena bila prava mati. Drugače pa je to v Ameriki. Tam sta pred kratkim umrli sestri Roza in Josipina Blažek, ki sta bili zaščeni skupaj. Roza je imela 12-letnega sina. Ker sta umrli sestri brez oporoke, dobi sin Franjo samo delež svoje matere, dočim pripade premoženje Josipine njenemu očetu in bratu. In to premoženje ni raca na vodi, ampak krog 100 miljonov kron. Vsled tega je nastalo v ameriških zdravniških krogih vprašanje, ali ima se smatrati za otrokovo mater samo Rozo, ali pa obe sestri. Znameniti kirurg dr. Briggs trdi, da je Roza sicer res sama rodila dete, vendar pa je doprinesla tudi Josipina svoj delež na spočetku deteta, ker so bili notranji organi sester skupni. To vprašanje pa je postalo sedaj še bolj kompleciran, ker bi potemtakem pripadlo tudi Josipinino premoženje detetu. Vprašanje je le, kako se bodo nazadnje sporazumeli zdravniki in — advokati!

•

Da so ženske vedno mlajše, (posebno če so že malo v »letih«) kakor pa so v resnici, to je že stara reč in pameten moški, če je že tako negalanten, da vpraša damo po nežni starosti, prišteje k označeni štev. v duhu še 5 do 6 let, da dobi približno resnično starost. Tega seveda nikomur ne pove, najmanj pa dotični »devoški« sam. Bolj natančno pa izdaja starost žlv rojstni list — ženski vrat. Po licu je danes težko soditi. Kljub temu, da so toaletni predmeti luksuzno blago, na katero je visoka carina, ženske ž njim prav nič ne štedijo, samo, da so mlajše. Lice mora biti pokrito in vsaka najmanjša gubca »zamazana«. Pri tem pa se le malokatera spomni svojega vratu. V mladih letih nežna in gladka koža, dobiva z vsakim letom več gub-bic in te neizprosno izdajajo starost. Previden mož, ki pazi na ta znamenja, se da le malokdaj varati.

Vsak dan koncert P. Winterhalterja v Klub-Baru. 396 **Odprto do 2. ure zjutraj.**

GOSPODARICA SVETA.

Avanturističen roman. Spisal: Karl Figdor. Prevel: R. R.

(Dalje.) (57)

69.

Naslednje jutro prispe v vilo »Solitude« Fergusson... Fergusson, najznamenitejši vseh detektivov šef privatnega detektivskega podjetja Fergusson & Webster v New Yorku in Parizu. Mavda ga sprejme bleda in upadla; v njen poprej še svež in gladek obraz je bila ravnokar pretekla noč zarisala globoke brazde.

»Kaj ste dosegel Mr. Fergusson?« Mavdin glas je tako službeno mrzel, da jo detektiv začudeno pogleda.

»Tale dokaz, da je angleški poslanik v Parizu baron Murphy po naročilu svoje vlade uničil inženirja Allana Stanleya in njegov stroj. Monter, o katerem se je mislilo doslej, da je bil hipoma zblaznel, je bil le Murphyjevo orodje in....«

»Dajte sem...!«

Kakor kamenite zvene njene besede.

Potem drže njene tresoče roke oni strašni dokument.

Minute rabi predno ga odpre. Fergusson vstane ter ji hoče pomagati, toda Mavda mu ne dovoli.

Sama hoče biti, za vsako ceno hoče biti vsaj za nekaj časa sama.

»Pojdite.... prosim vas pojdite!«

Mavda je sama.

Vedno znova dviga pismo, vedno znova ji roka zopet omahne. Končno ga vendarle s skrajnim naporom odpre, razgrne ter pogleda vanj.

»...Z uničenjem stroja in s smrtjo Allana Stanleya...« čita, potem ji pade pismo iz omahle roke.

Kakor stena je bel njen obraz. Vsa kri ji drvi k srcu.

Soba se vrti pred njenimi očmi.

Opoteče se.

Iz njenih prs se izvije divji krik.

»Umorjen... Umorjen...!«

V njenih očeh se pojavijo odsevi blaznosti. Nemirno, brezizrazno, prazno plavajo njeni pogledi semintja po sobi.

Tedaj se ustavijo končno na na steni viseči Allanovi sliki.

Krčevit trepet spreleti vse njeno telo. V njenih očeh zagore plameni nepopisne divje samozavesti.

Potem se pojavi na njenem razpadlem, od let in od trpljenja postaranem obrazu brutalna volja do dejanja.

Samo volja. Volja do maščevanja.

Ko pozvoni je njena roka zopet čisto mirna.

Žena Allana Stanleya ne sme več izgubljati časa.

»Gospod Fergusson...« reče slugi. »Prosim naj vstopi.«

70.

Kljub temu, da je preteklo že precej dni po katastrofi na Marsovem polju, se je javnost še vedno z nezmanjšano radovednostjo zanimala za tajinstvene vzroke, ki so jo povzročili. Socijalisti vseh raznih dežel se niso mogli sprijazniti z mislijo, da je idealista Allana Stanleya zadela smrt le po naključju. Vse polno činjenic je kazalo na to, da se nesreča ni zgodila le slučajno. Allan Stanley se je, kakor je bilo znano, par dni pred svojim žalostnim koncem pogajal z mednarodnimi velekapitalisti, potom katerih je hotel napraviti nekako podlago za meddržavno vporabljanje njegove iznajdbe v korist celokupnega, vesoljnega človeštva. Ti pa so njegove ponudbe odbili. Očividno jim ni bilo do večnega miru. Poleg tega je bilo čisto nerešeno še vprašanje, kakšno vlogo je igral pri celi zadevi angleški pariški poslanik baron Murphy. To je bil zadnji človek, s katerim je bil Stanley, razen s svojimi uslužbenci, govoril pred katastrofo. O čem sta govorila, ni izvedel nihče. Gotovo pa je bilo eno, da ga baron Murphy ni bil posetil kot zasebnik, ampak kot zastopnik svoje vlade. Pri vodstvu pariškega načelstva se je bil javil nek moški, ki je pod častno besedo izjavil, da je bil videl monterja, o katerem se je sicer sodilo, da je zblaznel, povzročitelja katastrofe, tik pred pričetkom preizkušnje v automobilu barona Murphyja.

Ta moški pa je bil od takrat izginil brez sledu. So li tudi njega, neprijetno pričo, spravili na varno?

Razjasniti to zadevo je bilo vprašanje človeštva. Tajne moči kapitala in samovoljnih državništev so bila, kakor je vse izgledalo, na delu z vsemi silami, da preprečijo že v kali uporabo Allanovega stroja. Razjasniti to do gotovosti je bila častna dolžnost vseh onih, ki so hrepeneli po pravici in odrešitvi.

V nekaj dneh se je sestal v Parizu mednaroden odbor vseh radikalnih strank, ki je sklenil, da se mora spraviti to vprašanje pred vse zbornice.

Seveda kakšen bo uspeh ni bilo mogoče reči, kajti — dokazi so manjkali. Kljub temu pa je bila zadeva uporabna ter pripravna, da pomaga tuintam do omajanja nekaterih samovoljnih vlad.

Interpelacijo v angleški spodnji zbornici je vložil radikalni poslanec Mac Neill.

71.

Angleški zunanji minister je dobil v mednarodni diplomaciji pridevek »rega«, ker je navadno vsako politično nevihto zaslutil že vnaprej.

Tokrat pa se je seveda prvič zmotil.

Vse mednarodno gibanje, ki ga je bila povzročila pariška katastrofa, je smatral k večjemu za navadno akademično izjavo, posebno še radi tega, ker je prišlo post festum. Allan Stanley je bil mrtev, njegov stroj uničen.

(Dalje prihodnjič.)

Glavni urednik: Radivoj Rehar.
Odgovorni urednik: Rudolf Ozim.

Dežne plašče

klobuke, perilo, čevlje, različno modno in galanterijsko blago v veliki izbiri pri

Jakob Lah, Maribor, Glavni trg št. 2

Solidne cene! 555 10—8

Državna borza dela v Mariboru.

Telefon. št. 215. Stolna ulica 4.

Stanje delovnega trga od 1. marca do 1. aprila 1922.

Razred	Skupina poklicev	Ponudena mesta			Dela je iskalo			Posredovanje			Delo je na razpolago			Nezaposleni		
		moški	ženske	skupaj	moški	ženske	skupaj	moški	ženske	skupaj	moški	ženske	skupaj	moški	ženske	skupaj
1	Poljedelstvo in gozdarstvo	181	34	215	124	9	133	42	6	48	190	34	224	154	3	157
2	Rudarstvo	.	.	.	2	.	2	2	.	2	21	.	21	9	.	9
3	Plavžarstvo	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.
4	Vrtnarstvo	5	.	5	2	.	2	1	.	1	.	.	.	2	.	2
5	Kamena, prstena, glinarska in steki. industr.	19	.	19	.	.	.	.	.	.	13	.	13	.	.	.
6	Kovinarstvo	22	.	22	19	.	19	5	.	5	22	.	22	29	.	29
7	Industrija za stroje	16	.	16	23	.	23	5	.	5	12	.	12	28	.	28
8	Lesna in rezbarska industrija	31	.	31	18	.	18	8	.	8	23	.	23	24	.	24
9	Industrija za kavčuk	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.
10	Industr. za obdelov. usnja, kož, štetin itd.	2	.	2	8	.	8	3	.	3	3	.	3	11	.	11
11	Tekstilna industrija	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.
12	Tapetarstvo	1	.	1	1	.	1	.	.	.	1	.	1	2	.	2
13	Industrija za obleko in lisp	12	5	17	18	8	26	9	3	12	2	4	6	33	11	50
14	Papirna industrija	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.
15	Industrija za živila	4	.	4	23	.	23	8	.	8	.	.	.	37	.	37
16	Gostilniška obrt	5	29	34	6	43	49	2	13	15	3	13	16	19	33	52
17	Kemična industrija	.	.	.	1	.	1	.	.	.	.	.	.	1	.	1
18	Stavbarstvo	44	.	44	8	.	8	2	.	2	42	.	42	17	.	17
19	Grafične stroke	2	.	2	.	.	.	.	.	.	2	.	2	.	1	1
20	Vrazličnih obrtih se nah. poklici	14	6	20	28	5	33	6	5	11	6	.	6	37	.	37
21	Trgovsko osobje	.	2	2	7	5	12	1	1	2	.	2	2	15	9	24
22	Dninarji	85	14	99	91	23	114	58	17	75	15	.	15	78	17	95
23	Prometni uslužbenci	7	.	7	16	.	16	1	.	1	4	.	4	17	.	17
24	Gospodinjsko osobje	2	117	119	1	147	148	.	66	66	1	84	85	3	105	108
25	Prosti poklici	.	5	5	15	7	22	1	2	3	.	3	3	17	20	37
26	Vojenci	23	.	23	16	4	20	6	.	6	42	.	42	61	22	83
	Skupaj	475	212	687	427	251	678	180	113	293	402	140	542	600	221	821
	Promet od 1. jan. do 4. marca 1922	870	536	1406	1093	649	1712	338	274	612	.	.	.	.	.	.

Mala oznanila

Slamo, seno, krompir in drva ima za prodati Andrej Oset, Maribor, Aleksandrova cesta 57. Telefon 88. Kupim vse vrste deželnih pridelkov 600 10—1

Proda se **hiša** z vrtom in njivo. Zerkovška cesta 41, Pobrežje 598

Proda se kompletna **spalna soba** iz mehkega lesa. Splavarska ulica 8-I 597

Kupim **čevljarski stroj** za težka dela in gamaše. Ponudbe na Albert Steiner, Varaždin. 596

Proda se **stenski telefon.** Naslov pove uprava.

Bukovi in hrastovi gozdovi

eventuelno gozdna posestva z bukovim in hrastovim drevjem, sposobnim za posekanje, kupuje t. t. **Braća Janeković**, trgovina z lesom in parna pilarna, **Zagreb**, Kukovićeva ulica št. 3. 599 2—1

Tiskarna in izdajatelj: Konzorcij „Tabor“. — Tiska: Mariborska tiskarna d.